

BELEŽKE

Ugotovitve s skupščine Zavoda za socialno zavarovanje v Svetozarevu

Nepotrebno trošenje sredstev

V svetozarevskem okraju je od približno četrtilijona prebivalcev 40% socialno zavarovanih. Okraj ima 154 podjetij z nad 25.000 delavci. Nekatera podjetja, med njimi tudi en rudnik, imajo nad 1.000 delavcev. Iz sklada za socialno zavarovanje

trošijo nad milijardo dinarjev na leto.

Vzporedno z gospodarskim razvojem so se razvijali tudi pogoji za zdravstveno zaščito. O tem pričajo že naslednji osnovni podatki:

	pred vojno	sedaj
Število postelj v bolnišnicah	396	674
Število zdravnikov	30	65
od tega specialistov	5	11
Število zdravniških pomočnikov	3	108

Okraj je imel pred vojno 6 ambulant, sedaj pa ima 7 zdravstvenih domov. Torej se ni povečalo samo število, marveč tudi funkcionalna razvitost zdravstvenih ustanov.

Preventivnih ustanov pred vojno sploh ni bilo. Sedaj pa delujejo na področju okrepa 4 stalni in 2 pomožna antituberkulozna dispanzerja, trije otroški in en higijenski zavod. Veliko truda so vložili v usposabljanje novih kadrov: okraj šola 18 mladih zdravnikov. O opremljenosti ustanov priča dejstvo, da so imeli pred vojno 5 rentgenskih aparatov, sedaj pa jih imajo 15. Razen tega so sedaj v okraju 3 rentgeni v privatni lastnosti, medtem ko sta bila pred vojno samo dva. Vse to pa seveda še

zdaleč ni dovolj, saj odpade na enega zdravnika še vedno 3.700 prebivalcev. Toda o kakšnem pomanjkanju ne bi mogli več govoriti.

Razumljivo je, da so z razvojem zdravstvene službe, s pomnožitvijo kadra in naprav porastli tudi stroški zdravstvene zaščite. Na cene uslug in povečanje stroškov v celoti vpliva nestalnost tržišča in porast cen mnogih predmetov. Naletimo pa tudi na pojave, o katerih je treba razmišljati. Ali sredstva zares pravilno trošimo, ali ne bi lahko z manjšimi sredstvi dosegli isti učinek, ali pa boljše z istimi sredstvi? To vprašanje si moramo postaviti, kadar primerjamo stroške za vsakega zavarovanca v tem okraju (12.200

din v letu 1955) na primer s stroški v Novem Sadu (9.533 din).

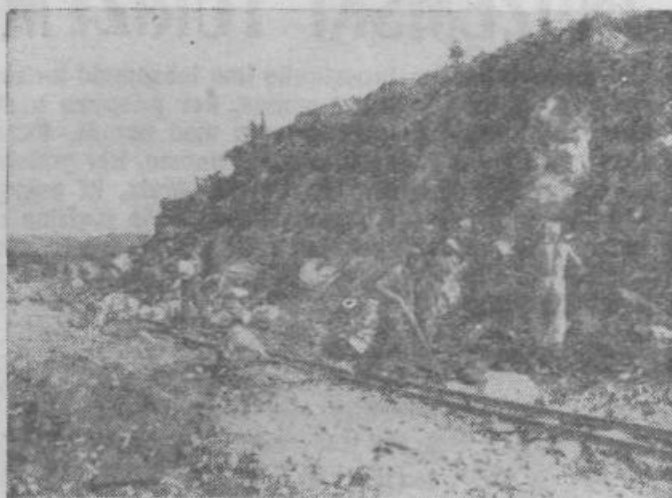
Razen objektivno opravičenih sestavin, ki nujno podražujejo cene uslug, bomo navedli tudi nekaj neopravičenih.

V samem središču novega okraja je delovni čas zdravnikov omejen na 4 ure na dan. Te iste zdravnike sprejemajo na honorarno delo zdravstvene ustanove v istem kraju.

Šest kilometrov od okrajnega mesta je bolnišnica s specialisti. Namesto da bi zdravstvene ustanove te specialiste bolj uporabljale, naročajo druge iz Beograda. Razen drugih prihajajo semkaj tudi internist, nevrolog, revmatolog in kardiolog. Če upoštevamo, da so pljučne bolezni prešle že pretežno v področje fiziologov (vsaj v praksi je tako), prevzema bolezni organov revmatolog, bolezni srca in krvnih žil kardiolog, in lahko bi se vprašali, kaj ostane internistom? Ali gre res za zagotovitev zdravstvene zaščite na najvišji stopnji sodobne medicinske znanosti ali pa za pretirane pretenzije, ki so izven okvira razumno ocenjenih potreb, ali gre za neodgovorno tratenje sredstev skupnosti, ali pa preprosto za pohlep zdravnikov specialistov po honorarjih?

Koliko razni taki činitelji vplivajo na zaposlitev kadrov, priča primer nekega fiziologa v tem okraju. Antituberkulozni dispanzer je ostal brez zdravnika, ker ga je prevzel sosednji okraj, ki je ponudil večje, ugodnosti, kot pa mu jih je mogel dati dosežani okraj. Ti pogoji pa so: 30.000 dopolnilne plače, 500.000 brezobrestnega posojila in dovoljenje, da lahko uporablja rentgen in druge naprave za svoje privatne bolnike. Prepričani smo, da bo imel v duhu že navedenih ugodnosti tudi razne oblaščave pri plačevanju davka na dohodek.

Prostor nam ne dopušča, da bi objavili tudi druge številke, ki vsestransko osvetljujejo poslovanje zdravstvenih ustanov tudi v zvezi z njihovimi drugimi dejavnostmi, vlogi pristojnih organov za nadzorovanje njihovega dela in za vodstvo zdravstvene politike. Hoteli bi samo poudariti, da je zelo pozitivno, če se začne razpravljati o celotni problematiki tako, kakor je to storil Zavod za socialno zavarovanje v Svetozarevu, ki je poklical na svojo skupščino vodje zdravstvenih služb in lepo število zdravnikov. Zavod za socialno zavarovanje je dolžan proučevati postopek in način kako zavarovanec dosega svoje pravice do zdravstvene zaščite in gledati, kako se uporabljajo družbena sredstva, ki so namenjena za zagotovitev teh pravic. Toda tudi tu nekaj ni v redu. Zakaj je bilo treba čakati na pobudo zavoda? Zal se dostikrat dogaja tako, ne pa obratno. Zato se nam je zdelo potrebno, da objavimo te ugotovitve s te skupščine.

Delo pri vzdrževanju prog — brez zavarovanja

Higijensko tehnična zaščita pri delu za vzdrževanje prog

Podjetja za vzdrževanje prog se v mnogočem razlikujejo od drugih podjetij, zlasti pa po načinu dela. Skoro vse njihovo delo se odvija na prostem in delavci so izpostavljeni neugodnim vremenskim razmer. Zato je pri vseh teh podjetjih najvažnejše vprašanje higijensko-tehnične zaščite. Pokazali bomo dober primer rešitve tega problema.

Podjetje za vzdrževanje prog v Požarevcu dela na progah, ki merijo skupaj nad 700 km. Delavci delajo večinoma na prostem. Da bi vsaj delno rešilo vprašanje higijensko-tehnične zaščite, 136 parov gumijskih čevljev, 40 praničkov in 841 štite, je podjetje kupilo 229 dež-parov delavskih oblek, kar vse skupaj stane okrog 4 milijone dinarjev. Kljub temu pa delovni učinek ni bil zadovoljiv. Vzrok temu je bilo orodje, ki je zelo slabe kakovosti, zato se čisto

kvart. S tako slabim orodjem je težko izpolnjevati norme, delo z njim pa dostikrat tudi lahko povzroči poškodbe. Delavski svet je uvidel to težavo, toda njegova prizadevanja, da jih odstrani, niso dala popolnih sadov.

Podjetje ima v svoji sestavi dve gramozni jami in kamnolom. Tudi tu je higijensko-tehnična zaščita na višini. Vsi drobilci kamna imajo zaščitna očala, minerja nosijo čelade, delavci pri kompresorjih imajo očala in maske proti prahu. Stroji so popolnoma zavarovani, zgradili so tudi higijensko urejena poslopja za menze in družabno življenje, kmalu bodo končane tudi kopalnice.

Toda imajo še nekaj resnih težav. Delavci dostikrat nočejo nositi zaščitnih naprav. Zato bi bilo morda treba prirediti več predavanj o higijensko-tehnični zaščiti.

M. D.

Posvetovanje o problemu nezaposlenosti na Hrvatskem

Na Hrvatskem je bilo v prvem trimesečju letos okrog 26.000 nezaposlenih delavcev. To število se je sedaj nekoliko povečalo, ker je prišlo nekaj tisoč novih delavcev, ki tudi po biroju za posredovanje dela iščejo zaposlitev.

Od skupnega števila nezaposlenih ima okrog 40% svojo zemljo. Nekateri izmed njih sprejemajo kot drugi podporo biroja za posredovanje dela. Z novimi predpisi so bili v začetku leta pogoji za dosego pravic do gnotnega in zdravstvenega zavarovanja nekoliko razširjeni. Tako zdaj te pravice uživa okoli 45% začasno nezaposlenih oseb.

Na sestanku šefov okrajnih birojev za posredovanje dela so razpravljali največ o tem, kako bi rešili problem začasno nezaposlenih oseb. Problem je precej zapleten. Večina nezaposlenih delavcev nima nikakršnih kvalifikacij. Gospodarska podjetja pa iščejo delavce-strokovnjake, kar je ekonomsko nujno in popolnoma razumljivo. Del nezaposlenih delavcev so odpuštili v podjetjih zaradi zmanjšane delovne sposobnosti. Da bi jih lahko znova zaposlili, jih je treba prej prekvalificirati za druga dela, to pa spet zahteva denarne izdatke. Med nezaposlenimi je tudi precej žena, ki jim

je tudi sicer težje najti ustrezno zaposlitev.

Na posvetovanju so postavili zahtevo, naj bi se v prvi vrsti ljudski odbori sami ukvarjali s temi problemi. Vsekakor je najvažnejša naloga, da se nezaposleni delavci čimprej strokovno usposobijo in pripravijo za določeno delo. V gospodarstvu so namreč možnosti za zaposlitev. Dosedanja, čeprav samo delno opravljena sistematičnega in popis delovnih mest kaže, da je dosti praznih mest, da so potrebni delavci, toda delavci strokovnjaki. So tudi možnosti za zaposlitev večjega dela delovne sile pri kmetijskih delih.

Del delovne sile, zlasti pa žene, bi se lahko zaposlile v obrtni uslužni dejavnosti. Poprej pa bi morali ljudski odbori začeti pospeševati take dejavnosti. Zlasti v manjših mestih čutijo potrebo po obrtnih uslugah, medtem ko pa obrtnih delavcev skoraj ni.

Na sestanku so poudarili, da bi morali tudi biroji za posredovanje dela bolj sodelovati z ljudskimi odbori, gospodarskimi organi in strokovnimi združenji. To sodelovanje je najbolj potrebno glede strokovnega usposabljanja delavcev in pa razvijanja takih dejavnosti, v katerih bodo delavci dobili zagotovljeno zaposlitev.

V. J.

20 MILIJONOV DIN IZGUBE

V februarju letošnjega leta je občinski ljudski odbor Ljubljana-Siška razrešil delavski svet in direktorja grozističnega trgovskega podjetja »Železničar« v Ljubljani in imenoval prisilno upravo.

Ze nekaj mesecev pred tem so se v podjetju kopičile velike količine nekurantnega in neidonega blaga, naraščali so dolgov, velike količine raznega blaga pa so propadale. Ker ni bilo pravočasne reagiranja z nobene strani, je izguba narasla na blizu 20 milijonov dinarjev. Prisilna uprava je izračunala, da bi upniki, kolikor bi podjetje prešlo v likvidacijo, izgubili nad 50 odstotkov svojih terjatev. Ko jim je bilo to prikazano, so pristali: na 20 odstotni odpis svojih terjatev. Ker so bili med upniki tudi taki z milijonskimi terjatvami (tovarna sladkorja — Belj Manastir, »Centroprom« — Beograd, »Ljubljana-export« itd.), se je skupna izguba tako zmanjšala na okoli 7 milijonov dinarjev, kar bo podjetje »samo nadoknadilo«. Občinski ljudski odbor je izglasoval 60 milijonov dinarjev garancije in tako se je podjetje vendarle rešilo propada; pri katerem bi bila izguba še večja.

Ze je teh nekaj vstovc je razvidno, da je pri vsej tej stvari precej oškodovancev: ljudski odbor, trgovska podjetja — upniki, sam kolektiv »Železničarja« in drugi. V končni liniji pa seveda vsa ta škoda pade na skupnost in na potrošnike. Zato se logično pojavlja vprašanje, kako je mogoče, da se je tako dolgo toleriralo takšno stanje v tem podjetju, dokler ni nastala tako velika izguba?

Občinski ljudski odbor Ljubljana-Siška je opazil prve znake slabega poslovanja v tem podjetju že ob koncu preteklega leta, se pravi prav kmalu po svoji ustanovitvi. Toda direktor in delegacije iz kolektiva »Železničar« so prihajali na občino in op-sovali odgovornim funkcionarjem položaj v podjetju tako, kakor da je vse v najlepšem redu. Tako se je organ samoupravljanja v podjetju postavil na pozicije nevestnega poslovanja in varanja organov oblasti. Tudi banki ni uspelo, da bi pravočasno odkrila nemogoče razmere v podjetju, temveč je še dalje odobravala kredite. Enako je bilo tudi s finančno inspekcijo. Skratka pravi položaj v podjetju so odkrili šele takrat, ko je skupnost že utrpela približno 20 milijonov dinarjev škode.

Dobro je, da takih primerov ni mnogo, toda vsekakor je primer trgovskega podjetja »Železničar« iz Ljubljane poučen iz več razlogov. Ali ne kaže na to, da bi se morala povečati učinkovitost inspekcije, da bi organi oblasti imeli umezi več vpogleda v delo podjetja in da bi morala banka pri podeljevanju kreditov bolje poznati položaj pri svojih klientih? Predvsem pa je to koristna izkušnja za organe samoupravljanja v drugih podjetjih. Ta opozarja na hude posledice za interese kolektiva in skupnosti, če samoupravni organ ne pozna položaja v svojem podjetju ali če celo zdrkne na pozicije nevestnega poslovanja in podpiranja takega načina dela v podjetju.

M. S.

Dr. Geza Levi